

מיונולוג עם משה ששון

והקהילה היהודית. באמת אירגנתי לעצמי כמה הרצאות, ובאותה הזדמנות הצעתי לה שתיכרך, בגלל כאביהראש ואובדן הזיכרון. הציעו לי להכניס את טובה לפרויקט נייטווי החוקר את המחלה. מובן שהסכמתי. הייתי בקשר קבוע עם המומחה מקאהיר. שכנו לקאהיר. טובה'ה התחילה לשכוח יותר ויותר. השתדלתי להתנהג באורח טיבעי. אם, למשל, היה נכנס ארם הביתה,

סכיב מיסת'החולה — כרי שלא יפול. טובה לא ידעה דבר על הצפוי לה. סיפרתי לה שהיא מקבלת גוללות נגד כאביהראש שלה ובגלל זה, היא לא זוכרת פרטים מסויימים. בשלב זה עוד לא סיפרתי לילדים — אורנה (מישפטנית) ורובי (ראובן שנהרג, לפני שלושה חודשים, בתאונת דרכים). חייתי עם זה לבד. החלטתי לקחת אותה לבדיקות בניו יורק. שוב — סיפרתי לה שאני מוזמן להרצות שם מטעם הבונדס

לבית החולים. טובה היתה מתוחה. הפרופסור אמר לה: "טובה'ה, אין לך סרטן!" טובה קפצה עליו, מאושרת, וחיבקה אותו. ראיתי שהפרופסור מוטרד. הוא ביקש ממני להצטרף אליו לשניה, ואמר לי: "טלפן אלי בערב." ניסיתי להסביר שבערב לא אוכל לטלפן, מפני שנהיה בארוחת ערב רישמית. הפרופסור רק חזר: "טלפן אלי בערב." כאותו הערב באמת סעדנו סכיב

לה קרה כמה שעות אחרי ששכתי לקאהיר מישראל. סיימתי את יום עבודתי בשגרירות, ונסעתי לביתי שכרובע מעארי בקאהיר. הגעתי בסביבות השעה 4. כעבור כמה דקות — עוד לא הספקתי אפילו להחליף את בגדיי הרישמיים בגלבייה, כרי לשבת לאכול — דיברה לבנה (מזכירתו של ששון בקאהיר) באיני טרקום. היא ביקשה לעלות. לא הבנתי. שאלתי: "מה קרה?" היא התעקשה לעלות.

"היא מתה כשלא

הייתי לידה!"

והייתי מרגיש שהיא אינה מזהה אותו — הייתי לוחש לה מיהו, והעניין היה מסתדר. היא התחילה לאבד יותר ויותר את הזיכרון. יום אחד נסעה, עם הנהג, למלון מרידיאן (מלון מהודר בקאהיר). היא נכנסה לכרה למלון. משלא שבה כעבור זמן, התחיל הנהג לדאוג. הוא

היא נכנסה לבית עם אחד מקציני הביטחון, ותפסה אותי על המרררות, בין שתי הקומות. שאלתי מידי: "מה קרה? אני רוצה לדעת את השורה האחרונה!" קציני הביטחון התבלבל. הוא התחיל לגמגם. חשבתי על כל האפשרויות בעולם. פיתאום לבנה אמרה: "משה,

שולחן גדול. ביקשתי סליחה מהנוכחים, הסתגרתי בחדר אחר וטילפנתי לפרופסור. הוא אמר לי ישר ולעניין: "משה, לטובה אין סרטן — יש לה אלצהיימר!"

זו היתה הפעם הראשונה ששמעתי על מחלה כזאת. שאלתי לפרטים. הפרופסור לא הסתיר ממני. הוא סיפר לי שזוהי מחלה שאין לה מרפא עדיין, וחוקרים את הסיבות לה. הוא תיאר באוזני את הירדררות המחלה, שלב אחר שלב, וסיים: "הלוואי ולטובה היה סרטן..."

סגרתי את הטלפון ושכתי לשולחן. טובה נראתה כליכך יפה. חיכתי אליה והמשכתי לאכול. לא סיפרתי לה מילה על דבר השיחה.

ספר נורא

הזרנו לקאהיר. קניתי ספר, המתאר את התפתחות המחלה. זהו ספר נורא, המתאר הכל בשחור-משחור. על פי הספר הזה תיפקדתי מאוחר יותר.

מוטבר שם באיזה שלב צריך לסלק מהחולה תרופות, כדי שלא יבלע כמות מופרזת. באיזה שלב יש להצמיד לו בנילווייה, מחמת אובדן הזיכרון. באיזה שלב כבר צריך להצמיד לו עזרה מיקצועית.

ממליצים שם להתקין מחיצות בין הקומות השונות בבית, מפני שהחולה אינו מבחין בהפרשי-הגובה שבין הדרגות. ממליצים להתקין סורגים

נכנס למלון, התחיל לחפש אחריה, עד שגילה אותה, עומדת מבולבלת, נבוכה. ברור היה לו שאין לה מושג איפה היא נמצאת.

קבוצה של נוצריות

יה לי ברור שצריך למצוא לכך אפיתרון, שצריך לספר לילדים. זה היה קשה. רובי היה מאוד קשור אליה. לקחנו לה בתלווייה, בחורה נחמדה שהיו לה כישרים לכך. אני עדיין בקשר איתה. הבחורה הוצגה לפני טובה כ"חברה" — כרי שלא תסתובב לבד. טובה'ה התנגדה לה. היא לא אהבה אותה. כנראה הרגישה שכפו אותה עליה, שמשוה לא בסדר. הבחורה טיילה איתה, היתה איתה. בינתיים התקנתי כל מיני סידורים מיוחדים בבית: מחיצה בין שתי הדרגות, סורגים דקורטיביים סביב הדרגות. (המשך בעמוד 42)

המאבק על הכבוד

במוחה של טובה, כמשך המחלה האיומה, ניכר שנהרס משהו בעולה, ההתבוננות מקרוב בדרך שבה טיפל ששון באשה שכה אהב יצרה אצלי משמעות חדשה למונח "קשר". כל אימת שהחמאתי על-כך לששון, הוא נהג לספר לי: "המצרים בכלל לא מבינים איך אני מטפל בטובה'ה. הם אומרים לי: למה שלא תיקח לך אשה אחרת? מה יש, חסרות נשים?" מאבק בן שש שנים פחות חודש, על פי ספירת ששון, הסתיים עכשיו. גם תקופת כהונתו בקאהיר מתקרבת אחרי יותר משבע שנים אל קיצה. היו דיבורים וגישושים על כך בחודשים האחרונים. הוצעו לששון מישרות יוקרתיות, כגון נשיא אוניברסיטת-חיפה או ראש מיסגרת חשובה במשרד-החוץ. היה מי שהציע לו אף להיות מתאם-הפעולות בשטחים הכבושים. ששון שוקל מתיעץ, מסדר את איגרות-התנחומים הרבות שעל שולחנו, מתלבט אם צריך להשיב להן, קובע שדירתו בירושלים זקוקה לניקיון יסודי. בינתיים הוא שב, ביום הראשון, לקאהיר.

לפני יותר משנה הגיע שגריר-ישראל במצריים, משה ששון, לפגישה במלון פינו-האו בקאהיר. ערכו בינינו היכרות פורמלית ביותר, שכללה תוארים כמו "מר" ו"גברת". "נורא עצוב, הסיפור עם מישוה אמר לי: 'אט-אט, במשך חודשים, נחשף ששון וסיפר לי במרטי-פרטים את 'הסיפור עם אשתו'. מתחת למעטה הגינונים המדוקדקים וכל כללי הטכס, נחשף אדם הכותב מרוזה ושירה למגירה, המצייר לאלבום הפרטי, איש רגיש ועדין עד כדי שבירות, ועם זאת מקרין חוסן שקשה להבין מהיכן הוא שואב אותו. המיונולוג הבא הצטרף יחד בשיחות ממושכות עם ששון בישראל ובקאהיר. במקרה-זמן זה נהרג בנו היחיד (יש לו גם בת - אורנה) בתאונת-דרכים בדרך לאילת, ולפני שבועיים נפטרה טובה אשתו, אחרי כמעט שש שנים של מאבק במחלת אלצהיימר. טובה ששון נאבקה על חייה, ואילו בעלה נאבק, בכל מחיר, על כבודה האנושי. עם כל חלק שנהרס

זאת טובה." הייתי בהלם. הרי זה עתה ביקרתי אותה בישראל. שש שנים פחות חודש עברו מאז שגילינו את המחלה. עד אז לא ידעתי כלל על קיום מחלה כזאת. לפני שבע שנים הגעתי עם טובה'ה לקאהיר. היא הרשימה את כולם. ג'יהאן סאראת, או הגברת הראשונה של קאהיר, ערכה לכבודה קבלת-פנים וסיפרה לי אחרי-כן: "משה, הייתי כל כך גאה בטובה. כך צריכה להיות ולתנהג אשתו של שגריר ישראל בי מצריים!" אחרי כמה חודשים התחילה טובה ל'ה לסבול מכאבי-ראש, ופיתאום התחילה לשכוח פרטים. לקחתי אותה לבדיקות בישראל. הפרופסור שערך את הבדיקות הוא גם ידיר. טובה היתה מאוד מודאגת. היא חששה שמא יש לה גידול ממאיר בראש. כשהסתיימו הבדיקות, באנו שנינו